

Téličnost (zacílenost, cílesměrnost)

„Téličnost“ je J.B.Kozákův pokusný termín, který měl dovolit se vyhnout některým nežádoucím konotacím slova „teleologičnost“. Přebírám tento termín, ale s úpravami a s jistým upřesněním. „Télický“ je takový proces, který je směřován (který směřuje, nikoli je zaměřen) ve svém průběhu k čemuśi, co lze nazvat „cíl“ (télos, tedy nejen „konec“), přičemž onen cíl/konec není předem dán, jako tomu bylo např. u Aristotela, ale kde výsledek budí nejčastěji dojem, že dán „byl“ (a jest), a to spíše jen ve smyslu statistickém (tam, kde se nesčetněkrát opakuje). Naproti tomu termín „teleologický“ a „teleologičnost“ může budit či vyvolávat řadu spolu-významů, které je nutno odmítnout, hlavně ten koncovkou připomínající „logos“. Jako télický můžeme označit (kvalifikovat) i takový proces, který v každém svém úseku jakousi zaměřenost vykazuje, a to v nepochybné kontinuitě navazování nového směřování na směřování dřívější, ale jehož konečný výsledek nejenom není „předurčen“ předem, ale který může být nejen způsoben nepřesnostmi a poruchami, nýbrž také docela naopak „tlakem“ či „tendencí“ k jistému vylepšování a přímo „pokroku“ (ovšem „tlakem“ nikoli z minulosti do přítomnosti, nýbrž z budoucnosti do přítomnosti, teda tlakem „ne-jsoucím“, „nepředmětným“).

(Písek, 120811-2.)